

מחנכים ונכחים

כיצד נקבל את פני התלמידים החדשים בכיתתנו?

לצוותי החינוך בבית הספר היסודי

משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי

תלמידים חדשים שמצטרפים לכיתה זקוקים לליווי במהלך ההסתגלות:

מה צריכים מאתנו התלמידים החדשים?

- קבלת פנים חמה
- סיוע בהתמצאות
- סיוע ביצירת קשרים
- הזדמנות להציג את עצמם
- סיוע לכיתה בהתמודדות עם משימת קבלת תלמידים חדשים
- ליווי מתמשך לאורך שנת הלימודים
- קשר עם ההורים

- יועצת בית הספר בשיתוף המנהלת יזמינו את התלמידים החדשים יחד עם הוריהם לשיחת היכרות אישית טרם פתיחת שנת הלימודים (שיחה בבית הספר או שיחת זום, על פי ההנחיות) לרשותכם בהמשך פירוט עקרונות מומלצים בניהול השיחה.
- שיחות ההיכרות תתנהל במאור פנים. נציגות בית הספר יביעו שמחה על שהתלמיד נרשם לבית הספר ויבטאו מסרים של תקווה, אופטימיות וציפייה לטוב.
- בשיחת ההיכרות יכירו נציגות בית הספר את התלמיד, יתעניינו בו וברקע ממנו בא:
 - יכירו אותו כחבר, כאדם. ילמדו ממנו על מאפייניו הייחודיים – נטיות לב, חוגים, פעילויות, חוזקות.
 - יכירו אותו כתלמיד. ילמדו ממנו ומהוריו על צרכיו הלימודיים – תחומי עניין, תחומי יכולת, העדפות לימודיות, קשיים לימודיים, קשיים מאובחנים. (במידת הצורך אפשר לבקש מההורים אישור ויתור סודיות ולפנות לבית הספר הקודם לשם התאמת מענים).
 - יכירו את החוויה הרגשית שלו ביחס למעבר מתוך שישאלו אילו רגשות מלווים אותו בשינוי – חששות כמו גם ציפיות.
- בשיחת ההיכרות יתארו נציגות בית הספר את בית הספר ויזמינו את התלמיד ואת ההורים לשאול שאלות ולהתעניין.
- נציגות בית הספר ישאירו לתלמיד ולהוריו כתובת זמינה ליצירת קשר ולסיוע.
- עם פתיחת השנה, מחנכת הכיתה תזמין כל תלמיד חדש לשיחה אישית (בבית הספר או בזום). להלן [לינק לשקופית עזר לניהול שיחת היכרות עם תלמיד חדש](#).

קבלת פנים חמה

- טרם פתיחת שנת הלימודים יזמינו נציגות בית הספר את התלמיד החדש לסיור בבית הספר. באם הדבר יתאפשר על פי ההנחיות, מומלץ שאת הסיור יערכו שני תלמידים משכבת הגיל אליה נרשם התלמיד.
- באם ההנחיות לא מאפשרות זאת, מומלץ להכין סרטון קצר על בית הספר ולשלוח לתלמיד החדש. גם את הסרטון מומלץ שתלמידי בית הספר יערכו באופן אישי ומזמין.
- חשוב להעניק לתלמיד החדש ולמשפחתו את כל המידע הארגוני הנדרש – תלבושת, רשימת ספרים וציוד, נהלי למידה כלליים, אופן ההגעה לבית הספר.
- עם פתיחת שנת הלימודים מחנכת הכיתה תציג את עצמה בפני התלמיד ותציג בפניו את המערכת הלימודית, סדר היום, מקצועות הלימוד, שמות המורים ואנשי הצוות המקצועי ורשימת הקשר הכיתתית.
- עם פתיחת שנת הלימודים, מחנכת הכיתה תוודא עם התלמיד החדש שכל אמצעי הקצה הנדרשים עומדים לרשותו (מחשב עם מצלמה ורמקול) כמו גם הציוד הלימודי הדרוש (ספרים, מחברות, כלי כתיבה, תלבושת).

- עוד טרם פתיחת הלימודים מומלץ לקבל את אישור הורי התלמידים החדשים ואת אישור התלמידים לתת את פרטיהם לתלמידים בני אותו מחזור. כך התלמידים הוותיקים (שיתנדבו למשימה) יוכלו ליצור קשר מטרים, להציג את עצמם, להכיר זה את זה ואולי אף להתיידד.
- עם פתיחת השנה, המחנכת תוודא שתלמידים מהכיתה חונכים את התלמידים החדשים. מומלץ ליזום חונכות אקטיבית, למשל:
 - זוג תלמידים חונכים שיתחלף מדי שבוע ושילווה את התלמיד החדש, כולל בהפסקות, במידת הצורך, כמו כן כולל בלמידה מרחוק ובשיחות אישיות.
 - הטלת משימות חברתיות ולימודיות על התלמיד החדש בליווי קבוצת תלמידים או עם תלמיד נוסף.
 - עידוד התלמידים הוותיקים להזמין את התלמיד החדש למפגשים חברתיים.
 - עידוד התלמיד החדש להצטרף למסגרות חברתיות חוץ בית ספריות (תנועת נוער, חוגים, מועדון שכונתי).

סיוע ביצירת
קשרים

התלמידים החדשים מגיעים עם עולם שלם של התנסויות, ניסיון והיסטוריה. לצד משימת ההסתגלות כ"חלק" מהמקום החדש, כל אחד מהם צריך להרגיש שרואים אותו כאדם שלם בעל סיפור אישי.

יחד עם זאת, חשוב לזכור שלכל תלמיד נכונה מידה אחרת של חשיפה והצגת עצמי. חשוב מאוד למצוא דרכים נכונות להגיע לתלמיד, להכיר אותו ולאפשר לו לספר על עצמו ולהביא את עולמו לידי ביטוי:

- **זמן במה** – לתלמיד שהדבר נכון ונוח עבורו אפשר להציע מפגש להציג את עצמו (עדיף במפגש פיזי, אך אם לא ניתן, אפשר במפגש כיתתי מקוון). במפגש התלמיד יכול לספר על עצמו או פשוט לענות לשאלות התלמידים שיהיו סקרנים להכיר אותו.
- **הצגת התלמיד על ידי המורה** – עבור תלמיד שאינו חש בנוח לדבר על עצמו, המורה והתלמיד יכינו יחד שקופית עם מידע אודותיו, שנוח לו לשתף. המורה תציג את השקופית מול כולם בנוכחות התלמיד.
- **הצגת התלמיד בעזרת תלמיד** – תלמיד שיחוש נוח יוכל להציג את עצמו בעזרת חבר או חברה חדשים מהכיתה שיראיין אותו (את השאלות הם יבחרו מראש), או יכין יחד עמו מצגת להצגה אישית.

לתלמיד שאינו חש בנוח להציג את עצמו מול כל הכיתה תציע המורה מענים אישיים שיהיו נכונים לו כגון, מפגש קבוצתי קטן, מפגש עם חבר אחד ועוד... בנוסף, מומלץ שגם תלמידי הכיתה יציגו את עצמם בפני התלמיד החדש אולי באמצעות משחק היכרות.

הזדמנות להציג את עצמם

הורי התלמיד החדש נמצאים אף הם בתהליך הסתגלות וקליטה וזקוקים לשותפות, תמיכה וקשר. לאורך שנת הלימודים הראשונה של התלמיד בבית הספר מומלץ להיות עם ההורים בקשר רציף, להכירם, לוודא שנקלטו בקהילה ולהיוועץ בהם בכל הקשור לקליטת ילדם ולהסתגלותו.

- כאמור, מומלץ שנציגות הצוות החינוכי (יועצת, מנהלת/ רכזת שכבה) יפגשו עם הורי התלמיד והתלמיד טרם פתיחת שנת הלימודים.
- חשוב לאפשר להורים להציג את ילדם באופן שנכון להם. כדאי לעודד אותם לתאר את חוזקות הילד לצד צרכיו הייחודיים.
- חשוב להבין את הסיפור המשפחתי של התלמיד והוריו ולבדוק אם זקוקים למענה תומך בקהילה.
- מומלץ לבחור מצוות בית הספר דמות קבועה שתשמש איש קשר עבור הורים שבאים ממשפחה ייחודית וזקוקים לגישור (גישור תרבותי, מתורגמן, סיוע חברתי).
- מומלץ לעודד את המחנכת להיות לאורך השנה בקשר עם הורי התלמיד החדש.

קשר עם ההורים

משימת ההסתגלות לבית ספר חדש היא משימה שנתית, שאינה מסתיימת עם קליטת התלמיד.

חשוב להבנות מנגנונים מתמשכים לליווי ולתמיכה בתלמידים החדשים: ברמה הבית ספרית –

- מומלץ לבנות קבוצה לתלמידים החדשים, בהנחיית היועצת או היועצת והפסיכולוגית. קבוצה שתיפגש אחת לשבועיים בחודשים הראשונים ואחת לחודש בהמשך. בקבוצה יוכלו התלמידים לשתף, לתמוך ולהיתמך. (מומלץ להסתייע בכלים השלכתיים כגון קלפים, תמונות אישיות, מילות רגש ועוד).

ברמה הכיתתית –

- מומלץ שהמחנכת תארגן מפגשים קבועים לתלמידים החדשים שלומדים בכיתה. אם יש רק תלמיד חדש אחד, מומלץ לצרף לפגישה תלמידים ותיקים, שייהנו אף הם מהפגישה.

ברמה האישית –

- מומלץ שהמחנכת תיזום לאורך כל השנה שיחות אישיות עם התלמיד החדש, גם אם נראה שהסתגל על הצד הטוב ביותר.

ליווי מתמשך
לאורך שנת
הלימודים

תלמיד חדש הוא משאב חברתי לכיתה וככזה מתקבל לרוב בהתלהבות ושמחה. יחד עם זאת, תלמיד חדש עלול להפר איזון או להכניס רוחות של שינוי שחשוב לעבד ולהכיל. על מנת להעניק לכל הכיתה מקום להשתתפות במשימת קבלת הפנים, לצד האפשרות להביע מורכבות אישית, אפשר לנקוט במספר צעדים:

- לפני כניסת התלמיד לכיתה או למפגש נשתף את התלמידים שלכיתה מצטרף תלמיד חדש ונזמין אותם לשתף ברגשות שהדבר מעלה בהם.
- נזמין את התלמידים לתכנן את מהלכי הקליטה והתמיכה בתלמיד – מעורבותם הפעילה בקליטתו תקל על פתיחותם כלפיו.
- נזמין תלמידים פרטניים להיות מעורבים במהלכי התמיכה בתלמיד החדש ובסיוע לו.
- נזהה תלמידים שנוכחות התלמיד החדש מעוררת בהם התנגדות או קושי. נהיה רגישים אליהם, ננסה להבין מהיכן נובע הקושי ובאמפתיה ורגישות נעזור להם לחוש בטוחים, מוגנים ומובנים.
- נזמן מפגשי שיח רגשי-כיתתי שמעבד את חוויות פתיחת השנה באופן בו כל תלמיד, ותיק כחדש, יוכל לחוש נוח לשתף במורכבות ובאתגר האישי שלו.

סיוע לכיתה
בהתמודדות עם
משימת קבלת
תלמידים חדשים

עקרונות שיחת ההיכרות עם התלמיד החדש:

- חשוב לקיים את שיחת ההיכרות בבית הספר אם הדבר מתאפשר.
- שיחת ההיכרות מאפשרת לתלמיד החדש ולמשפחתו להציג את עצמם לצוות ולהכיר טוב יותר את בית הספר אליו נרשם התלמיד.
- עבור הצוות מהווה השיחה הזדמנות להכרת התלמיד ולקידום היערכות מיטבית לקליטתו.
- גם אם השיחה מתנהלת באופן מקוון חשוב לקיימה באופן מכובד, נינוח, בפרטיות ובהתכוונות מלאה.
- כדאי שגם ההורים יהיו נוכחים, לפחות בשיחה הראשונה.
- בהמשך אפשר לקיים עוד שיחה אישית עם התלמיד.
- על מנת להעניק לתלמיד חוויה טובה מומלץ שהשיחה תתמקד בו ותאפשר לו לתאר מי הוא, מאין הגיע, מה כוחותיו ומה חזקותיו, לצד חששותיו ומשאלותיו.
- על מנת להיערך באופן מיטבי לקליטת התלמיד מומלץ לאסוף בשיחה מידע על התלמיד, משאביו האישיים, צרכיו, סיפורו, הרקע הלימודי והמשפחתי.
- בשיחה חשוב לבסס מנגנוני תקשורת עם התלמיד והוריו – לתת מספר טלפון, כתובת מייל, סיסמה למערכת הבית ספרית ועוד.

[חזרה למצגת](#)

ספר:
ספר/י לי על עצמך?

מחברת:
עם מי
ארגיש
נוח
להתחבר?

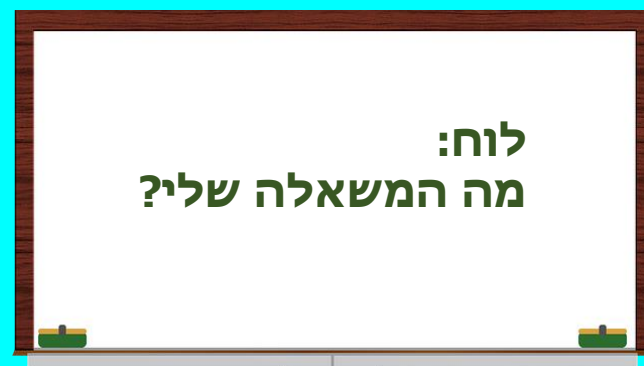
עיפרון: מה כולם ידעו עלי
בכיתה הקודמת?

חזרה למצגת

רשות דיבור:
מה אני רוצה
לשאול?

תלבושת:
מה יעזור
לי להרגיש
חלק מכולם?

לוח:
מה המשאלה שלי?

תיק:
מה אני מביא/ה
איתי לכיתה
החדשה?

דלת:
מה עוזר
לי
בהתחלות
חדשות?